

УДК: 332.135:005.21

БЛИК О.В., канд. екон. наук

ПОЛІЩУК С.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: bilyk.olha@btsau.edu.ua, polishchuk.svitlana@btsau.edu.ua

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Визначено фактори регіональної конкурентоспроможності та систематизовано загрози, які тривалий час перешкоджали її підвищенню. Окреслено основні стратегічні орієнтири розвитку регіональної конкурентоспроможності на державному та місцевому рівнях.

Ключові слова: конкурентоспроможність, регіон, стратегічні орієнтири.

O.V. Bilyk, Candidate of Economic Sciences

S.P. Polishchuk, Candidate of Economic Sciences

Bila Tserkva National Agrarian University

STRATEGIC GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF REGIONAL COMPETITIVENESS

Abstract. The factors of regional competitiveness were determined and the threats that prevented its increase for a long time were systematized. The main strategic guidelines for the development of regional competitiveness at the state and local levels are outlined.

Keywords: competitiveness, region, strategic orientations.

Формування високого рівня соціально-економічного розвитку країни можливе лише при умові створення ефективної системи регіонального розвитку, адже саме окремі регіони традиційно виступали ключовими ланками економіки всієї держави. Важливість регіонального розвитку особливо посилюється в умовах війни і характеризується підвищенням безпекового чинника та соціальними викликами, коли наразі в цілому ряді регіонів фактично зупинилася економіка, значна кількість підприємств перебуває в стані релокації, а велика кількість населення перемістилася в пошуках житла та нової роботи. Саме тому на державному рівні повинні бути створені умови для покращення соціально-економічного розвитку регіонів, а на регіональних рівнях повинні бути використані всі можливості для максимальної реалізації цих умов. Досягнути цього можливо, якщо місцева влада буде зорієнтована на забезпечення регіональної конкурентоспроможності.

Дослідження здобутків вітчизняних вчених дають можливість зробити висновок, що регіональна конкурентоспроможність є складним комплексним поняттям та пов'язується, в першу чергу, із можливістю географічного утворення ефективно конкурувати як на державному, так і на міжнародному рівнях в таких сферах як економіка, торгівля, інновації, бізнес, туризм тощо. Слід відмітити, що регіональна конкурентоспроможність залежить від різних аспектів та визначається багатьма факторами, серед яких рівень функціонування економіки в регіоні, людський капітал, можливість використання інновацій, стан регіональної

інфраструктури, розвиток бізнес-середовища [2, с. 71].

До основних загроз, які тривалий час перешкоджали підвищенню регіональної конкурентоспроможності України можна віднести деформації та диспропорції на регіональних рівнях, диференціацію за рівнем економічного розвитку та якістю життя, відмінності в політичній та геополітичній орієнтації населення, відсутність ефективної взаємодії між регіонами, асиметрія в сфері міжбюджетних відносин, залежність від коливань кон'юнктури на зовнішніх ринках та імпортна залежність, а також недосконалість стратегічного планування на регіональному рівні [3, с. 104].

На жаль, в умовах сьогодення визначальними чинниками подальшого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності більшості регіонів України стають саме форсмажорні зміни внаслідок повномасштабної агресії РФ, спричинені факторами безпеки. До основних викликів регіонального розвитку, які матимуть вплив у середньостроковій та стратегічній перспективі, можна віднести: різкі просторові та структурні зміни в економіці регіонів, втрата потенціалу сільських територій, релокація бізнесу, втрата експортного потенціалу, дестабілізація ринків праці, зниження фінансової спроможності територіальних громад та регіонів, втрата транзитного потенціалу, переорієнтація транспортно-логістичних потоків [1, с. 35 - 47].

Наразі всі ресурси нашої держави об'єднані навколо подолання зовнішньої агресії із використанням військового потенціалу, але оскільки Україна перебуває у фінальній фазі перед початком перемовин з представниками Євросоюзу стосовно умов її вступу, то регіональна політика має бути однією із пріоритетних сфер, навколо якої має бути зосереджена увага інституцій як на центральному, так і на місцевому рівнях. Зокрема, на місцевих рівнях мають бути офіційно затверджені стратегічні вектори досягнення і підвищення регіональної конкурентоспроможності, на які будуть спрямовані ресурси. Аналіз обласних стратегій розвитку дозволив зробити висновок, що серед основних стратегічних орієнтирів, з якими більшість областей України пов'язують можливості підвищення регіональної конкурентоспроможності, слід виділити: розвиток аграрного та промислового комплексів, а також людського капіталу, модернізація транспортної та логістичної інфраструктур, науково-технологічний розвиток на інноваційній основі, залучення інвестицій, стимулювання економічного розвитку громад, відновлення та нарощування туристичного потенціалу. Також в умовах пріоритетності євроінтеграційного розвитку виникає потреба в розробці стратегії забезпечення конкурентоспроможності поствоєнної України та окремих її регіонів. Така стратегія повинна передбачити шляхи удосконалення законодавства у напрямку зближення його із законодавством ЄС стосовно захисту конкуренції та механізмів конкурентної політики на державному та регіональному рівнях; формування структурних реформ з урахуванням національних інтересів та політики ЄС стосовно України; забезпечення загальнонаціональної єдності; задекларування єдиних правил ведення економічної діяльності.

Таким чином, політика забезпечення регіональної конкурентоспроможності на державному рівні потребує постійного удосконалення відповідно до турбулентних

змін внутрішнього та зовнішнього середовища, максимально враховуючи проблемні аспекти регіональної та національної економіки. При цьому необхідно відштовхуватися від стану економіки в регіоні та досягнення загальнонаціональних інтересів, серед яких ключовими зараз є подолання військової агресії, забезпечення соціально-економічної стабільності та розвиток євроінтеграційного вектору.

Список використаних джерел

1. Відбудова для розвитку: зарубіжний досвід та українські перспективи : міжнародна колективна монографія / [редколегія, голова – д.е.н. В.В.Небрат] ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – Електрон. дані. – К., 2023. – 571 с.
2. Манн Р. В., Огородніков В. Ю. Конкурентоспроможність регіону: стратегічні орієнтири розвитку регіонів України. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. Випуск 4 (67), 2022. С. 69 – 76.
3. Наконечна Н.В., Градюк Н.М. Системні засади розроблення та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності регіонів України в умовах євроінтеграції. Бізнес Інформ. 2022. № 8. С. 102–107.

УДК 37.014.54

БОЙКО Л.О., канд. с.-г. наук, доцентка

ЛІЗОН Д.Г., здобувач

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Кропивницький, Україна

e-mail: boiko.mila7@gmail.com

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ОСВІТА ЯК ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ФАКТОРІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Підприємницька освіта сприяє розвитку людського капіталу країни, формує висококваліфікованих спеціалістів і підприємців, які можуть відігравати важливу роль у економічному зростанні і соціальному розвитку країни.

Ключові слова: підприємницька освіта, підвищення компетентності, малий та середній бізнес, бізнес-середовище

L.O. Boyko, Candidate of Economic Sciences

D.G. Lizon, student

Kherson State Agrarian University, Kropyvnytskyi, Ukraine

ENTREPRENEURIAL EDUCATION AS ONE OF THE MAIN FACTORS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE STATE ECONOMY

Abstract. Entrepreneurial education contributes to the development of the country's human capital, forms highly qualified specialists and entrepreneurs who can play an important role in the country's economic growth and social development.

Keywords: entrepreneurial education, competence improvement, small and medium-sized business, business environment

На сьогоднішній день сучасні тренди стимулюють до постійного вдосконалення власних професійних навичок. Мова йде про динаміку змін у соціально-професійній сфері, яка призводить до трансформації навичок та вмінь.